



presenteert

Kopbeest



voor iedereen vanaf 14 jaar

KOPERGIETERY – BLEKERIJSTRAAT 50 – B-9000 GENT – 09/266.11.42

scholen@kopergietery.be

OVER DE VOORSTELLING

“Een voorstelling over de verzinsels van een meisje dat wegvlucht in haar kop omdat ze omsingeld wordt door beesten van mensen.” (Frank Dierens)

Kopbeest speelt zich af in het hoofd van een opgroeiend meisje, genaamd Julia. De toeschouwer kijkt via haar ogen, neemt waar wat zij ervaart. De voorstelling schept een wereld die is vervormd, vertekend, en sterk gekleurd is door haar emoties. Je kan de voorstelling zien als een langgerekte koortsdroom, waarbij flarden realiteit naadloos overvloeien in droombeelden en visioenen. Wat reëel is en wat fantasie wordt in het midden gelaten. Of het getoonde echt is of niet, is een vraag die eigenlijk niet van belang is. Feit is dat de grens tussen werkelijkheid en waan in Julia's hoofd vaag is.

Wat er precies met Julia aan de hand is en in wat voor 'gevaarlijke' omgeving ze opgroeit, kom je met mondjesmaat te weten. De voorstelling is fragmentarisch opgebouwd: via een opeenvolging van korte scènes – die onderling sterk verschillen wat betreft situatie en sfeer – doemt geleidelijk een beeld op van wat er gaande is. Julia's moeder pleegde zelfmoord toen het kind acht was. De schoonmaakster neemt sindsdien de zorg voor het huishouden, voor de vader én voor het kind op zich. De verhoudingen binnen dit vreemde 'gezin' zijn ontwricht, verstoord, verziekt. Wederzijdse afhankelijkheid leidde er finaal toe dat ze alle drie tot elkaar veroordeeld zijn, gedoemd om voor altijd in dit 'huis clos' te moeten blijven. Uit dit gesloten, verstikkende universum zoekt Julia een uitweg.

De plastische encenering is gebaseerd op de werken van M. Borremans. De scènes zijn als het ware schilderijen die tot leven komen. Ook in de tekst ontwaren we een "beeldend schrijven". De beelden worden sterk ondersteund door verschillende geluidskaders. Deze 'vervormde' klanken hebben een belangrijke rol in het ondersteunen van de emoties van het meisje.

Inspiratiebronnen:

De schilderijen van Michaël Borremans

Films van David Lynch

Terry Gilliam

Film *Pan's Labyrinth* van Del Toro

CREDITS

concept en creatie: Frank Dierens, Mark Verstraete

spel: Ruth Beeckmans, Frank Dierens, Mark Verstraete

sounddesign: Koen Roggen

dramaturgie: Mieke Versyp

vormgeving: Koen Schetske

kostuums: Lien Van Wemmel

productie: KOPERGIETERY

OVER DE MAKERS



Frank Dierens was te zien in de KOPERGIETERY-voorstellingen *Dallas* en *Eerste Sneeuw* (coproductie met Vélo Théâtre). Verder werkt hij regelmatig voor Compagnie Marius (het vroegere De Onderneming), waar hij in de zeer succesvolle voorstellingen *Marius*, *Fanny en César* en *Nagras* speelde, alsook in producties als *Republiek der dromen* en *Manon van Jean van Florette*. Naast het internationaal toeren voor Marius, werkt hij voor diverse Vlaamse gezelschappen, o.a. voor Laika/HetPaleis (*Kleine Sofie*), voor Het Arsenal (*Drie Zusters*) en voor De Roovers/Froefroe (*De broers Perdu*)

Ruth Beeckmans speelde voor KOPERGIETERY in *Oscar en Mamie Rose* en afwisselend met Katrien Pierlet in *De legende van Woesterdam*. Samen met 6 vrouwelijke collega's richtte ze theatergezelschap Compagnie Barbarie op, waarmee ze *Unterwasser wasserwasser*, *Too far east is west* en recent nog *Happymess* creëerde. Daarnaast was ze te zien in o.a. *Wawilwiedoen* (BRONKS) en *De Kersentuin* (KVS).

Mark Verstraete is een veelzijdig acteur in zowel de film-, tv- als theaterwereld. Bij het grote publiek is hij vooral bekend als Jef uit de VTM-serie *De Kotmadam*. Op theater staat hij op de planken voor o.a. Theater Antigone (*The bult and the beautiful*), Het Gevolg, HetPaleis, KOPERGIETERY (atelierproject *De Matrassenkoning* in een regie van Yahya terry en Oliver Roels) en, recent, voor KVS (*Gregoria*, naar de roman van Maurice Gilliams)

EEN GESPREK MET FRANK DIERENS, RUTH BEECKMANS EN MARC VERSTRAETE

Frank: Toen Johan De Smet me vroeg om in het kader van 'Gevaarlijk Jong' een voorstelling te maken voor KOPERGIETERY rond het thema 'kind en psychiatrie' had ik een aantal elementen voor ogen.

Ik wou iets maken met drie personages, waarvan er één een meisje moest zijn. Voor haar rol dacht ik aan Ruth. Ik had haar een paar keer zien spelen, en ik vond haar fantastisch.

Voor het andere personage dacht ik onmiddellijk aan Marc. We werkten eerder samen voor een creatie van De Onderneming, en we merkten dat de teksten die we met z'n tweeën schreven meteen een specifieke, sterke vorm hadden.

Marc en ik zijn toen beginnen schrijven. Dat was een lang traject; met tussenpozen hebben we er ongeveer een jaar over gedaan. Tijdens dit traject zochten we naar manieren om het grensgebied tussen fictie en realiteit vorm te geven. Want we wilden geen stuk maken waarbij duidelijk wordt gesteld wat reëel is en wat zich afspeelt in de fantasie. Die grens maken we bewust vaag. Op die manier trachten we een wereld te creëren waarin wensdromen, fantasieën, nachtmerries en flarden realiteit naadloos in elkaar overvloeien. Zoals dat ook het geval is bij een psychose.

Marc: We hebben er wel voortdurend over gewaakt om het thema 'kind en psychiatrie' niet letterlijk in de voorstelling op te nemen. We wilden niet een 'case study' tonen.

Frank: Deze voorstellingen is niet gebaseerd op waar gebeurde feiten; ze vertelt niet het verhaal van een bepaald meisje dat psychisch gestoord is. We maakten weliswaar gebruik van autobiografische feiten en situaties die zich in mijn leven en in dat van Marc hebben voorgedaan. Maar dat is iets wat je als maker altijd doet.

Marc: Bij het schrijven vonden we ook inspiratie in de tentoonstelling 'Gevaarlijk Jong' in het Museum Dr. Guislain, in films als 'Pan's Labyrinth' van Guillermo del Toro, in de schilderijen van Michael Borremans, in het werk van Jung,...

Frank: ... en in boeken als 'De Glazen Stolp' van Sylvia Plath en 'Waarom ik niet krankzinnig ben' van Maurits Dekker (geschreven onder pseudoniem van Boris Robazki). Dit laatste boek heeft, net als de voorstelling, het gehalte van een trip. Deze trip speelt zich af in het hoofd van het meisje. Zij moet zien te overleven binnen een verbrokkeld gezin, met een vader en een soort van moederfiguur. Dit gezin is totaal gesloten. Het is een 'huis clos': deze drie mensen zijn tot elkaar veroordeeld; ze kunnen niet ontsnappen aan elkaar. De voorstelling toont hoe het meisje deze 'huis clos' ervaart.

Marc: Centraal staat haar isolement. Niet alleen binnen dit specifieke gezin, maar bij uitbreiding binnen de hele maatschappij. De voorstelling toont het isolement van iemand die anders is. Zij is het buitenbeentje dat niet binnen de groep past. In dit brede perspectief gaat het ook om het idee dat de scheidingslijn tussen wat normaal en wat niet normaal is eigenlijk niet bestaat. Dat is een constructie, opgelegd door de maatschappij.

Frank: Het meisje vlucht weg in haar fantasie, in een andere wereld waar ze die 'beesten van mensen' die haar omringen kan wegvegen of overheersen of bezweren. Doorheen die opeenvolgende fantasieën zie je het proces dat zij emotioneel doorloopt. Want zij

evolueert wel degelijk. Aan het eind is ze een ander mens. In die zin gaat de voorstelling ook over het groeiproces van een jong mens, over het 'volwassen worden'.

Ruth: Julia's verhaal is dat van ieder meisje op de drempel van de volwassenheid. Het gaat over vechten en zoeken, over pogingen om niet in volle groei geknakt te worden. Het is, om kort te gaan, het universele verhaal van de puberteit, met alle wanen en verwarringen die daarbij horen.

Marc: Elk van de drie personages stijgt uit boven de individuele anekdotiek. Het zijn eerder archetypes. De voorstelling heeft, in dezelfde zin, meer iets van een sprookje; ze leunt dichter aan bij het mythische dan bij het concrete.

Frank: Andere belangrijke, en feitelijk onmisbare elementen in de voorstelling is het geluid, de scenografie en het lichtontwerp. We kozen voor een soundscape die de hele voorstelling omspannt: een mix van flarden muziek en van dagdagelijkse geluiden die soms zijn vervormd tot bizarre, niet meer te identificeren klanken. Elke scène heeft zo zijn eigen 'geluidsbad' gekregen, waardoor je telkens een andere sfeer krijgt. Idem voor het licht. Licht en geluid creëren mee die vervreemdende, vaak onheilspellende, mythische wereld die we wilden laten zien.

VOORBEREIDING OP DE VOORSTELLING

Affichebespreking "Gevaarlijk Jong"

Voor de voorstelling lieten de makers/spelers zich inspireren door de affiche van het project "Gevaarlijk Jong" waarbinnen deze voorstelling kadert – zie bijlage 1.

- Wat zie je op deze affiche? Waaraan doet de afbeelding jou denken?
- Wat voor wezen is dit?
- Waarom is het geen 'gewoon' kind?
- Het hoofdpersonage uit de voorstelling is deze figuur geïnspireerd, wat voor iemand zal dit zijn?
- In wat voor omstandigheden groeit ze op?
- Zal het een realistisch verhaal zijn?
- Wanneer is een verhaal "realistisch"?
- Wanneer is iets "echt", "fictie"?
- Is niet elke waarneming vervormd?
- ...

Bespreking werk van Borremans

Voor de voorstelling lieten de makers/spelers zich inspireren door de werken van M. Borremans, in het bijzonder door de litho in bijlage 2.

Tijdens de voorstelling kijken de personages zozeggend naar het schilderij en voeren hierover een gesprek. Ze stellen de volgende vragen (ook de vragen zijn reeds gevoed door de verbeelding die het werk oproept):

- *Wat staat daar allemaal op?*
- *Wie is dat ene meisje met dat glas water?*
- *Is ze anders?*
- *Aan wat denkt ze?*
- *Is ze bang?*
- Welke gevoelens roepen de werken van Borremans bij jou op?
- Waarover gaan de schilderijen volgens jou?
- ...

De kracht van de fantasie om te overleven

Bespreek de volgende uitspraak uit de voorstelling:

"Ik ben per ongeluk in een droom blijven steken die zo diep is dat ik ben gaan geloven dat deze droom het echte leven is."

- Herken je jezelf in deze uitspraak?
- Herinner je je een situatie waarbij je vluchtte in jouw fantasie om kracht uit te putten?
- Kan een vlucht in de fantasie je vooruit helpen?
- Kan een vlucht in de fantasie gevaarlijk zijn?
- Kunnen dromen inspireren?
- Kunnen dromen jou inzicht verwerven?
- ...

Een korte introductie op de voorstelling

Geef kort de inhoud mee van de voorstelling. Benadruk vooral dat de structuur van de voorstelling bestaat uit een opeenvolging van korte scènes die worden weergegeven vanuit het perspectief van een meisje. We zitten als het ware in haar hoofd en kijken

mee door haar ogen. Het is niet altijd duidelijk voor de toeschouwer of de scènes de fantasie of de werkelijkheid weergeven, maar dat hoeft ook niet. De scènes zijn een vertaling van haar beleving. Je kan het vergelijken met wanneer iemand een gebeurtenis navertelt. Deze getuigenis zal ook altijd gekleurd zijn door diens beleving en emoties.

NAVERWERKING VAN DE VOORSTELLING

Korte nabespreking:

- Wat vond je van de voorstelling?
- Welke personages wekten sympathie/antipathie op? Op welke manier?
- Wat vond je van de scenografie? Wat werd geënceneerd?
- Wat vond je van de klankband? Was deze belangrijk voor de voorstelling?
- Waarover ging de voorstelling volgens jou?
- Bij welke scènes heb je nog vragen/bemerkingen?
- Kan je genieten van een voorstelling waarbij geen duidelijk 'verhaaltje' wordt verteld?
- Wat zou jij veranderen aan de voorstelling?
- Is het altijd nodig dat alles op scène duidelijk te begrijpen valt? Of is het net interessant wanneer een duidelijk beroep wordt gedaan op de toeschouwer om de voorstelling te interpreteren? Zorgt dit niet voor een interessanter nagesprek?
- Wanneer is iets echt/niet echt?
- Is niet ieders waarneming 'gekleurd', 'vervormd'?
- ...

Het Kopbeest in de leerling: een creatieve zelfreflectie

"Julia, uw voelsprietten gaan we d'eraan aan laten, dat is een experiment."

Het meisje gelooft dat zij het voorwerp is van een experiment. Daardoor kan ze plaatsen wat er met haar en in haar omgeving gebeurt. Daardoor aanvaardt ze dat ze 'anders' is

*"Ik zit niet graag in dit verhaal,
ik wil iets anders,
ik ben iets anders
ik ben een experiment"*

...

"Een lieflijk wezen dat als het ware met voelsprietten leeft. Dat een totaal eigen manier van voelen en denken had, maar helaas door niemand begrepen werd."

Ken je dat gevoel, dat je op een bepaald vlak 'anders' bent?

En dat niemand jou begrijpt?

Op welk vlak ben jij een experiment?

Op welk vlak ben jij een "Kopbeest"?

Op welk vlak ben jij "anders"?

...

Maak een portret van 'jezelf als experiment'.

Gebruik de associatie als hulpmiddel. Bv.: ken je dat gevoel... dat je geen armen maar takken hebt en niemand goed kunt vastpakken? ... dat je net een koffiemachine bent dat blijft overlopen? ... dat je een wekker bent die nooit afloopt? ...

Laat je inspireren door de werken van M. Borremans.

Wij zijn heel erg benieuwd naar jullie zelfportretten en willen ze graag tentoonstellen in onze foyer! Neem hierover contact op met Lotte De Vuyst – Verantwoordelijke scholenwerking – 09/266 11 42 – scholen@kopergietery.be

Bijlage 1



Oleg Dou, *Bambi (Toystory)*

Bijlage 2



Michaël Borremans, *Titel onbekend*¹

¹ Er is geen duidelijkere afbeelding van het werk te vinden. De spelers hebben zich juist door deze vage afbeelding laten inspireren.

Bijlage 3: nog inspiratiebronnen



Michaël Borremans, 'Hornet', 2008, 36 x 30 cm, oil on canvas, Photo: Peter Cox, Courtesy Zeno X Gallery, Antwerp.



Michaël Borremans, 'From Telly', 2003, 31 x 25 cm, oil on canvas, Photo: Peter Cox, Courtesy Zeno X Gallery, Antwerp.



Affichebeeld film *The Black Swan*, 2010



Picasso



Andrej Tarkovski